

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та адміністрування

КОЗІЙ ЯРОСЛАВ ВАСИЛЬОВИЧ

УДК 338

**ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ
ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА, НА ПРИКЛАДІ ПП “ХАРЧОВИК”**

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 073 “МЕНЕДЖМЕНТ”

**АВТОРЕФЕРАТ
НАУКОВОЇ РОБОТИ НА ЗДОБУТТЯ КВАЛІФІКАЦІЇ МАГІСТРА**

Тернопіль – 2019

Робота виконана на кафедрі менеджменту та адміністрування факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України.

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

доктор економічних наук, професор
Сороківська Олена Анатоліївна,
кафедра менеджменту та адміністрування
факультету економіки та менеджменту
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя

РЕЦЕНЗЕНТ:

доктор економічних наук, доцент
Шерстюк Роман Петрович,
кафедра управління інноваційною діяльністю та
сферою послуг факультету економіки та
менеджменту Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя

Захист відбудеться “23” грудня 2019 р. о 9⁰⁰ год. на засіданні екзаменаційної комісії у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК

О. А. Сороківська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток суб'єктів господарської діяльності й економіки країни у цілому може бути забезпечено різними шляхами. Одним із найбільш ефективних на сьогодні є інноваційний шлях. Обов'язковою умовою, яка надає підприємствам змогу розвиватися інноваційним шляхом, є наявність потенціалу інноваційного розвитку, який розглядається як комплекс взаємозв'язаних ресурсів і можливостей до їх реалізації, що визначає спроможність приводити у відповідність до зовнішніх внутрішні можливості розвитку на основі постійного пошуку, використання та розвитку нових сфер і способів ефективної реалізації наявних та перспективних ринкових можливостей. Постійне оновлення ідей, новацій і просування на ринок інноваційного продукту стає найактуальнішою проблемою функціонування підприємства.

Динаміка економічного розвитку в сучасних умовах все більше залежить від технологічних зрушень на базі інновацій. Уміння формувати та ефективно використовувати інноваційний потенціал стає вирішальним фактором забезпечення конкурентоспроможності та розвитку вітчизняних підприємств. З іншого боку, за роки ринкових трансформацій Україна так і не змогла наблизитися до інноваційних параметрів розвинених країн, особливо у високотехнологічних галузях. Реформування системи управління інноваційною діяльністю вітчизняних підприємств може стати основним чинником їх прискореного розвитку, підвищення конкурентоспроможності та ефективності.

Інноваційний потенціал – це багатоскладова динамічна система створення, накопичення й інтерпретування наукових, управлінських ідей та науково-технічних, маркетингових досліджень в інноваційні продукти на основі здійснення безперервного процесу управління підприємством. Конкуренція на світових ринках потребує від економіки будь-якої країни, у тому числі, й України, посилення інноваційного складника. Підприємства України з інноваційною діяльністю здатні забезпечувати високі темпи зростання у довгостроковій перспективі. Основною компонентою в ефективності та результативності проведення інноваційних процесів на підприємстві є його інноваційний потенціал, зокрема професійно-кадровий склад. Масштаб формування та рівень темпів розвитку інноваційного потенціалу залежать від інвестиційних можливостей суб'єктів господарювання у тих випадках, коли спостерігається висока капіталомісткість інновацій.

У сучасних умовах інноваційний потенціал країни став основним індикатором, який характеризує можливість та умови її економічного розвитку. Від наявності та ефективності його використання багато у чому залежать темпи економічного розвитку країни, її місце у світовому економічному просторі. У сучасних умовах економічне зростання України визначальною мірою детермінується інтелектуалізацією основних факторів виробництва та формуванням потужного інноваційного потенціалу. Вичерпаність резервів зростання національної економіки

неінноваційної природи активізує використання інтелектуально-інноваційних факторів, що обумовлюються невичерпними творчими здібностями людини.

Нові знання, технології, освіта, інноваційний менеджмент і культура виробництва трансформуються у відповідний потенціал, зростання інноваційної активності підприємства. Перспектива інтеграції України до Європейського Союзу обумовлює необхідність впровадження у практику вітчизняних підприємств як досвіду розвинених країн з більш ефективного використання у процесах виробництва інноваційних ресурсів, так і розроблення власного методичного інструментарію з метою формування та використання інноваційного потенціалу. Забезпечення конкурентних позицій України можливе лише за умови ефективного використання інноваційних ресурсів, знань, впровадження сучасних наукомістких технологій, розроблення якісно нової продукції, створення інновацій.

Недоступність фінансових джерел, недостатність інвестиційних коштів в економіці, відсутність довіри у кредиторів знижують можливості використання потенціалу навіть за явної ефективності нововведень для виробників. Водночас інновації створюють умови для широкого залучення інвестицій, оскільки накопичений досвід під час створення та освоєння нововведення стає джерелом його вдосконалення, у зв'язку із цим необхідно ставити чіткі завдання для управління інноваційним потенціалом підприємства.

Метою магістерської роботи є дослідження управління інноваційним потенціалом ПП “Харчовик”, що дасть змогу провести реальне оцінювання управління інноваціями, виробничо-господарської, фінансової, кадрової діяльності підприємства, а також розроблення теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо покращення управління інноваційним потенціалом підприємства.

Для досягнення поставленої мети використано наступні методи дослідження: історико-економічний; системний підхід; аналізування; синтез; порівняльний; спостереження; економіко-статистичний аналіз; причинно-логічний тощо.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні завдання дослідження:

- зробити загальну характеристику інновацій підприємства, розкрити їх поняття та сутність;
- визначити особливості формування та розвитку інноваційного потенціалу підприємства;
- оцінити систему управління інноваційним потенціалом підприємства;
- зробити загальну характеристику управлінської діяльності ПП “Харчовик”;
- проаналізувати систему управління інноваційним потенціалом підприємства;
- дослідити фінансово-господарську діяльність ПП “Харчовик”;
- запропонувати зміну асортиментної політики як можливість удосконалення управління інноваційним потенціалом переробного підприємства;

- рекомендувати розроблення проекту щодо створення відділу маркетингу у ПП “Харчовик”;

- представити пропозиції з впровадження оцінювання працівників в інноваційній діяльності ПП “Харчовик”;

- вивчити коло питань з охорони праці;

- проаналізувати безпеку в надзвичайних ситуаціях;

- дослідити питання, що торкаються екології досліджуваного підприємства.

Об’єктом дослідження є сукупність управлінських, виробничих та фінансових відносин, інноваційних процесів, що формуються у процесі функціонування ПП “Харчовик”, яке організоване у відповідності з чинним законодавством України, є юридичною особою, займається підприємницькою діяльністю.

Предметом дослідження є управління інноваційним потенціалом ПП “Харчовик”.

Інформаційною базою до написання магістерської роботи слугували законодавчі та нормативні документи, що регламентують діяльність суб’єктів господарювання в Україні; інструктивні матеріали, що містять організацію управлінських, інноваційних, фінансових процесів на підприємствах; наукові здобутки вітчизняних вчених-економістів, офіційні статистичні матеріали, підручники та навчальні посібники, публікації у фахових періодичних виданнях, матеріали з мережі Інтернет. У процесі наукового дослідження використовувались дані фінансової звітності ПП “Харчовик” за відповідний період, а також матеріали періодичних видань.

Обсяг та структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, восьми розділів, висновків, бібліографії та додатків. У вступі обґрунтовано актуальність і значення теми, визначено мету та завдання магістерської роботи, предмет і об’єкт дослідження та загальну методику проведення дослідження. У першому розділі магістерської роботи викладено теоретико-прикладні аспекти дослідження системи управління інноваційним потенціалом підприємства. У другому розділі проаналізовано систему управління інноваційним потенціалом ПП “Харчовик”. У третьому розділі рекомендовано покращення управління інноваційним потенціалом ПП “Харчовик”. У четвертому спеціальному розділі проаналізовано сучасне становище та напрямки розвитку підприємств плодоовочевої консервної промисловості у складних економічних умовах, а також розкрито організаційно-правові відносини приватного підприємства в Україні. У п’ятому розділі обґрунтовано економічну ефективність проектних рішень. У шостому розділі вивчено питання з охорони праці, у сьомому розділі – з безпеки в надзвичайних ситуаціях, у восьмому розділі – екологічні проблеми. У висновках зазначено результати магістерської роботи. Бібліографія містить 108 позицій.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У ВСТУПІ розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційну базу дослідження, а також подано структуру роботи.

У ПЕРШОМУ РОЗДІЛІ “ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА” зроблено загальну характеристику інновацій підприємства, розкрито їх поняття та сутність; визначено особливості формування та розвитку інноваційного потенціалу підприємства; оцінено систему управління інноваційним потенціалом підприємства. Досліджуваним підприємством є ПП “Харчовик”. Попри усі негаразди, що діються з економікою України на протязі останніх років, ще існують підприємства, які готові випускати якісну продукцію. Більше того, зараз їх стає все більше. Однак за минулий час стало зрозуміло й інше: забезпечувати належний рівень конкурентних позицій товарів, що випускаються, потрібно не лише за рахунок різниці у ціні, але й за рахунок таких не менш важливих факторів, як якість, ергономічність тощо. ПП “Харчовик” здійснює виробничу-господарську діяльність у смт. Підволочиськ Тернопільської обл.

Агропереробне підприємство ПП “Харчовик” на орендованих землях у Підволочиському р-ні вирощує такі овочеві та зернові культури, як пшеницю, ячмінь, овес, гречку, кукурудзу зернову, горох зелений, буряк столовий, моркву, ріпак.

Основними напрямками діяльності ПП “Харчовик” є:

- консервування овочевої, плодово-ягідної та м'ясної сільськогосподарської продукції;
- перероблення продукції власного сільськогосподарського виробництва та придбаної в інших виробників;
- закупівля та реалізація сільськогосподарської продукції;
- оптова та роздрібна торгівля продовольчими товарами;
- надання послуг автосервісу та виконання робіт по транспортному обслуговуванню населення по території України та за її межами, перевезення вантажів.

У квітні 2012 р. проведена реконструкція основних потужностей, заміна старого обладнання у м'ясному цеху, що, у свою чергу, дало можливість впроваджувалися нові види продукції, а саме: яловичина тушкована, свинина тушкована, курча у власному соусі, каша перлова з яловичиною, фарш із свинини та яловичини, сніданки м'ясні.

Уся продукція філії ПП “Харчовик” сертифікована у системі Укрсепро та відповідає діючій нормативній документації і потребам споживачів. Продукція підприємства реалізується під торговою маркою “Харчовик”. Основна мета (стратегія) перспективного розвитку ПП “Харчовик” залежить від підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства у результаті комплексного технічного переоснащення консервного виробництва.

ПП “Харчовик” належить до підприємств промислового характеру. За ступенем охоплення ринку – галузеве. За ступенем спеціалізації – спеціалізоване. Виготовлення продукції масове (підприємство виготовляє консервовані вироби). Спеціалізація ПП “Харчовик” – перероблення та консервування овочів, фруктів та м’яса.

ПП “Харчовик” займається переробкою сільськогосподарської продукції. Асортиментний перелік продукції консервного підприємства складає: горошок зелений консервований; кукурудза цукрова консервована; квасоля консервована; огірки консервовані; помідори консервовані; кабачки консервовані; ікра (кабачкова, гарбузова, баклажанна); томатна паста; томатний соус; м’ясо тушковане (свинина, яловичина, курятина); молоко згущене варене; пюре; повидло; мед штучний; зернові культури (пшениця, ячмінь, овес, гречка, кукурудза); зернобобові культури (горох, квасоля); олійні культури (ріпак).

Сума балансу ПП “Харчовик” у 2017 р. становить 15117 тис. грн., що у порівнянні з 2016 р. є більшою на 158 тис. грн. (1%), а у 2018 р. порівняно з 2017 р. сума балансу є більшою на 1633 тис. грн. (10,8%), що є позитивною тенденцією, оскільки свідчить, що досліджуване консервне підприємство має достатній потенціал для свого розвитку.

Упродовж 2017-2018 рр. середньооблікова чисельність працівників консервного підприємства залишалась незмінною – на рівні 62 осіб, однак у 2016 р. цей показник був вищим на 8 осіб.

Провівши аналізування показників системи управління виробничими та фінансовими ресурсами за 2016-2018 рр. нами з’ясовано, що ПП “Харчовик” покращило свою виробничо-господарську та фінансову діяльність упродовж аналізованого періоду, адже підвищились показники чистого доходу від реалізації продукції, рентабельності та чистого прибутку загалом.

Отож, нами було проаналізовано управлінський, виробничо-господарський та фінансовий стан, а також інноваційний потенціал ПП “Харчовик” упродовж останніх трьох років. Було зроблено висновок, що досліджуване підприємство є рентабельним і має відповідний потенціал для розвитку та впровадження інновацій. Проте, для ефективного впровадження інновацій необхідні інвестиції у розвиток плодоовочеконсервного комплексу. Інвестиційна діяльність у сфері плодоовочеконсервного виробництва повинна базуватися на певних фундаментальних принципах, що сприятимуть раціональному виготовленню продукції. Основними принципами інноваційно-інвестиційної діяльності в плодоовочеконсервному виробництві повинні бути: цільовий характер інноваційної та інвестиційної діяльності; диверсифікація джерел інвестування; дотримання принципу безперервного комплексного використання наявних потужностей; узгодженість економічних, екологічних та соціальних цілей інноваційного розвитку (перевагу повинні мати екологічні цілі, тобто збереження, розширене відтворення виробничих ресурсів за умови одночасного задоволення потреб суспільства у якісній та корисній харчовій продукції);

державна підтримка та сприяння інвестуванню у консервне виробництво; врахування комплексної екологоекономічної ефективності інвестування в інновації; збереження біологічного різноманіття та підтримання корисних властивостей продукції.

У ДРУГОМУ РОЗДІЛІ “АНАЛІЗУВАННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПП “ХАРЧОВИК” зроблено загальну характеристику управлінської діяльності ПП “Харчовик”; проаналізовано систему управління інноваційним потенціалом підприємства; досліджено фінансово-господарську діяльність ПП “Харчовик”;

досліджуваним підприємством є ПП “Харчовик”. Попри усі негаразди, що діються з економікою України на протязі останніх років, ще існують підприємства, які готові випускати якісну продукцію. Більше того, зараз їх стає все більше. Однак за минулий час стало зрозуміло й інше: забезпечувати конкурентоспроможність товарів, що випускаються, потрібно не тільки за рахунок різниці в ціні, але й за рахунок інших факторів, таких як якість, ергономічність та ін.

Юридична адреса ПП “Харчовик”: Тернопільська обл., Підволочиський р-н, смт. Підволочиськ, вул. Франка, 18.

Агропереробне підприємство ПП “Харчовик” на орендованих землях у Підволочиському р-ні вирощує такі овочеві та зернові культури, як пшеницю, ячмінь, овес, гречку, кукурудзу зернову, горох зелений, буряк столовий, моркву, ріпак.

Основними напрямками діяльності ПП “Харчовик” є:

- консервування овочевої, плодово-ягідної та м’ясної сільськогосподарської продукції;
- перероблення продукції власного сільськогосподарського виробництва та придбаної в інших виробників;
- закупівля та реалізація сільськогосподарської продукції;
- оптова та роздрібна торгівля продовольчими товарами;
- надання послуг автосервісу та виконання робіт по транспортному обслуговуванню населення по території України та за її межами, перевезення вантажів.

У квітні 2012 р. проведена реконструкція основних потужностей, заміна старого обладнання у м’ясному цеху, що, у свою чергу, дало можливість впроваджувалися нові види продукції, а саме: яловичина тушкована, свинина тушкована, курча у власному соусі, каша перлова з яловичиною, фарш із свинини та яловичини, сніданки м’ясні.

Уся продукція філії ПП “Харчовик” сертифікована у системі Укрсепро та відповідає діючій нормативній документації і потребам споживачів. Продукція підприємства реалізується під торговою маркою “Харчовик”. Основна мета (стратегія) перспективного розвитку ПП “Харчовик” залежить від підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства у результаті комплексного технічного переоснащення консервного виробництва.

ПП “Харчовик” належить до підприємств промислового характеру. За ступенем охоплення ринку – галузеве. За ступенем спеціалізації – спеціалізоване. Виготовлення продукції масове (підприємство виготовляє консервовані вироби). Спеціалізація ПП “Харчовик” – перероблення та консервування овочів, фруктів та м’яса.

ПП “Харчовик” займається переробкою сільськогосподарської продукції. Асортиментний перелік продукції консервного підприємства складає: горошок зелений консервований; кукурудза цукрова консервована; квасоля консервована; огірки консервовані; помідори консервовані; кабачки консервовані; ікра (кабачкова, гарбузова, баклажанна); томатна паста; томатний соус; м’ясо тушковане (свинина, яловичина, курятина); молоко згущене варене; пюре; повидло; мед штучний; зернові культури (пшениця, ячмінь, овес, гречка, кукурудза); зернобобові культури (горох, квасоля); олійні культури (ріпак).

Сума балансу ПП “Харчовик” у 2017 р. становить 15117 тис. грн., що у порівнянні з 2016 р. є більшою на 158 тис. грн. (1%), а у 2018 р. порівняно з 2017 р. сума балансу є більшою на 1633 тис. грн. (10,8%), що є позитивною тенденцією, оскільки свідчить, що досліджуване консервне підприємство має достатній потенціал для свого розвитку.

Упродовж 2017-2018 рр. середньооблікова чисельність працівників консервного підприємства залишалась незмінною – на рівні 62 осіб, однак у 2016 р. цей показник був вищим на 8 осіб.

Провівши аналізування показників системи управління виробничими та фінансовими ресурсами за 2016-2018 рр. нами з’ясовано, що ПП “Харчовик” покращило свою виробничо-господарську та фінансову діяльність упродовж аналізованого періоду, адже підвищились показники чистого доходу від реалізації продукції, рентабельності та чистого прибутку загалом.

Отож, нами було проаналізовано управлінський, виробничо-господарський та фінансовий стан, а також інноваційний потенціал ПП “Харчовик” упродовж останніх трьох років. Було зроблено висновок, що досліджуване підприємство є рентабельним і має відповідний потенціал для розвитку та впровадження інновацій. Проте, для ефективного впровадження інновацій необхідні інвестиції у розвиток плодоовочеконсервного комплексу. Інвестиційна діяльність у сфері плодоовочеконсервного виробництва повинна базуватися на певних фундаментальних принципах, що сприятимуть раціональному виготовленню продукції. Основними принципами інноваційно-інвестиційної діяльності в плодоовочеконсервному виробництві повинні бути: цільовий характер інноваційної та інвестиційної діяльності; диверсифікація джерел інвестування; дотримання принципу безперервного комплексного використання наявних потужностей; узгодженість економічних, екологічних та соціальних цілей інноваційного розвитку (перевагу повинні мати екологічні цілі, тобто збереження, розширене відтворення виробничих ресурсів за умови одночасного задоволення потреб суспільства у якісній та корисній харчовій продукції);

державна підтримка та сприяння інвестуванню у консервне виробництво; врахування комплексної екологоекономічної ефективності інвестування в інновації; збереження біологічного різноманіття та підтримання корисних властивостей продукції.

У ТРЕТЬОМУ РОЗДІЛІ “ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПП “ХАРЧОВИК” запропоновано зміну асортиментної політики як можливість удосконалення управління інноваційним потенціалом переробного підприємства; рекомендовано розроблення проекту щодо створення відділу маркетингу у ПП “Харчовик”; представлено пропозиції з впровадження оцінювання працівників в інноваційній діяльності ПП “Харчовик”;

Доцільними будуть пропозиції зміни асортиментної політики як можливість удосконалення управління інноваційним потенціалом підприємства. Пропонується проект реконструкції частини існуючого приміщення під м’ясокоптильний цех. Реконструкція діючих приміщень передбачає їх суттєве переобладнання, а також об’єктів основного та допоміжного значення, як правило, без розширення наявних будівель і споруд основного призначення, спрямоване на вдосконалення виробництва та підвищення його техніко-економічного рівня. Для цього потрібно придбати коптильно-варочну камеру фірми “REX-POL” вартістю 40000 грн. Впровадження в дію м’ясокоптильного цеху дасть змогу ПП “Харчовик” більш ефективно використовувати основні виробничі фонди та виробничі площі, зменшити питому вагу обладнання, яке не задіяне у процесі виробництва, а також отримати чистий прибуток у сумі 424,002 тис. грн. Це також дасть змогу підприємству зайняти нові сегменти регіонального ринку, отримати додаткові прибутки. Реалізація даного проекту дасть можливість створити додаткові робочі місця (1 особа), тобто присутній соціальний ефект.

Також пропонуємо розробку проекту щодо створення відділу маркетингу у ПП “Харчовик”. Структура відділу маркетингу повинна передбачати підбір фахівців з маркетингу належної кваліфікації, розподіл завдань, прав та відповідальності серед працівників маркетингових служб, створення належних умов для ефективної роботи маркетингового персоналу. Проектний річний фонд заробітної плати працівникам пропонованого відділу маркетингу ПП “Харчовик” у 2020 р. становитиме 192,162 тис. грн. Враховуючи, що у 2018 р. чистий дохід досліджуваного підприємства становив 16268 тис. грн., то у зв’язку із реалізацією пропонованого відділу маркетингу ПП “Харчовик” чистий дохід вже у наступному 2020 р. зросте на 5% і становитиме відповідно 17081,4 тис. грн. ($3 \times 1,05$), що підтверджує доцільність впровадження даного заходу.

Також доцільними будуть рекомендації з впровадження оцінювання працівників у діяльності ПП “Харчовик”. Оцінювання персоналу сьогодні слід розглядати як невід’ємну підсистему управління персоналом підприємства, яка включає підбір, адаптацію, мотивацію, навчання та розвиток персоналу, роботу з кадровим резервом, а також управлінням

організаційними змінами. Оцінювання персоналу передбачає порівняння певних характеристик людини – професійно-кваліфікаційних, ділових, результатуючих з відповідними параметрами (вимогами, еталонами). Вважаємо, що вона має на меті не лише визначення відповідності працівника певним вимогам, але й має розкрити його потенціал і можливості, а також дієві стимули для заохочення. Зокрема запропоновані нові форми комплексного оцінювання персоналу; введені нові коефіцієнти оцінювання якісної роботи персоналу. Відповідно до отриманих даних, у ПП “Харчовик” можна провести вивільнення двох працівників і перевести їх на інші види робіт або скоротити, оскільки їх кваліфікаційний рівень не відповідає займаним посадам. Це дасть суттєву річну економію по оплаті праці, яка становитиме 57094,2 грн. Запропоновані заходи дозволять значно покращити діючу систему мотивації праці ПП “Харчовик” та підвищити продуктивність праці, ініціативність працівників.

У ЧЕТВЕРТОМУ РОЗДІЛІ “СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА” проаналізовано сучасне становище та напрямки розвитку підприємств плодоовочевої консервної промисловості у складних економічних умовах; розкрито організаційно-правові відносини товариства з обмеженою відповідальністю в Україні.

В умовах економічної та політичної кризи в Україні відсутній чіткий системний підхід до розробки стратегії економічного розвитку харчової промисловості. Зазначимо, що плодоовочева консервна промисловість потребує постійної і неослабної уваги, як виробництво, яке відрізняється різноманітністю сировини, безліччю технологічних процесів та їх параметрів. До того ж виробництво консервів тісно пов’язане із розвитком агропромислового комплексу у цілому, адже залежить від якості та наявності сільськогосподарської сировини. В Україні плодоовочеконсервна промисловість у багатьох областях має профілююче значення. Продукція цієї підгалузі забезпечує населення високовітамінізованим, оздоровлюючим харчуванням, адже її сировину одержують безпосередньо із самої природи. Фрукти, овочі та ягоди є важливим джерелом вуглеводів, органічних кислот, мінеральних солей і вітамінів, але їх споживання у свіжому вигляді обмежується через сезонність і територіальні відмінності природних умов. Тому консервування дозволяє забезпечити їх споживання у міжсезонний період. Особливо це є важливим для західних та північних регіонів країни. Консерви є одним з найважливіших видів товарів широкого вжитку. У процесі даного наукового дослідження проведено оглядовий аналіз стану розвитку підприємств плодоовочевої консервної промисловості в Одеській області; систематизовано особливості технологічного процесу виробництва консервів. Також визначено основні напрями стратегічного розвитку консервної галузі. Кожний із вищевказаних напрямків потребує розробки відповідного організаційно-економічного забезпечення, чому і будуть присвячені наші подальші дослідження.

Визначено організаційно-правові відносини товариства з обмеженою відповідальністю в Україні. Одним з найпоширеніших видів господарських товариств в економічній сфері України є

товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ). Відповідно до ст. 50 Закону України “Про господарські товариства” товариством з обмеженою відповідальністю визнається товариство, що має статутний фонд, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами. Учасники товариства несуть відповідальність в межах їх вкладів. Учасники товариства, які не повністю внесли вклади, несуть солідарну відповідальність за його зобов’язаннями у межах вартості невнесеної частини вкладу кожного з учасників. Товариством з обмеженою відповідальністю є господарське товариство, що має статутний фонд, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов’язаннями тільки своїм майном.

У П’ЯТОМУ РОЗДІЛІ “ОБҐРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЕКТНИХ РІШЕНЬ” обґрунтовано економічну ефективність запропонованих проектних рішень на підприємстві: визначено абсолютні показники пропозиції зміни асортиментної політики за рахунок удосконалення системи управління інноваційним потенціалом підприємства; здійснено розрахунок абсолютних показників розробки проекту щодо створення відділу маркетингу у ПП “Харчовик”, а також розрахунок відносних показників рекомендації з впровадження оцінювання працівників у виробничій діяльності ТОВ “Харчовик”.

У ШОСТОМУ РОЗДІЛІ “ОХОРОНА ПРАЦІ” досліджено основні завдання в галузі охорони праці досліджуваного деревообробного підприємства, здійснено загальний аналіз стану охорони праці, проведено виявлення можливих небезпечних і шкідливих виробничих факторів у діяльності ПП “Харчовик”, розглянуто особливості формування та функціонування системи управління охороною праці підприємства, здійснено аналізування пожежної безпеки та розроблено рекомендації з поліпшення умов охорони праці та пожежної безпеки досліджуваного підприємства.

У СЬОМОМУ РОЗДІЛІ “БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ” розглянуто організацію цивільного захисту об’єктів торгівлі та бізнесу, ліквідація наслідків можливих надзвичайних ситуацій, а також планування матеріального забезпечення на об’єкті економіки на випадок надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

У ВОСЬМОМУ РОЗДІЛІ “ЕКОЛОГІЯ” досліджено систему управління природокористування у регіоні, а також екологічну політику підприємства

ВИСНОВКИ

Досліджуваним підприємством є ПП “Харчовик”. Попри усі негаразди, що діються з економікою України на протязі останніх років, ще існують підприємства, які готові випускати якісну продукцію. Більше того, зараз їх стає все більше. Однак за минулий час стало зрозуміло й інше: забезпечувати належний рівень конкурентних позицій товарів, що випускаються, потрібно

не лише за рахунок різниці у ціні, але й за рахунок таких не менш важливих факторів, як якість, ергономічність тощо. ПП “Харчовик” здійснює виробничу-господарську діяльність у смт. Підволочиськ Тернопільської обл. Агропереробне ПП “Харчовик” на орендованих землях у Підволочиському р-ні вирощує такі овочеві та зернові культури, як пшеницю, ячмінь, овес, гречку, кукурудзу зернову, горох зелений, буряк столовий, моркву, ріпак.

Основними напрямками діяльності ПП “Харчовик” є:

- консервування овочевої, плодово-ягідної та м'ясної сільськогосподарської продукції;
- перероблення продукції власного сільськогосподарського виробництва та придбаної в інших виробників;
- закупівля та реалізація сільськогосподарської продукції;
- оптова та роздрібна торгівля продовольчими товарами;
- надання послуг автосервісу та виконання робіт по транспортному обслуговуванню населення по території України та за її межами, перевезення вантажів.

ПП “Харчовик” займається переробкою сільськогосподарської продукції. Асортиментний перелік продукції консервного підприємства складає: горошок зелений консервований; кукурудза цукрова консервована; квасоля консервована; огірки консервовані; помідори консервовані; кабачки консервовані; ікра (кабачкова, гарбузова, баклажанна); томатна паста; томатний соус; м'ясо тушковане (свинина, яловичина, курятина); молоко згущене варене; пюре; повидло; мед штучний; зернові культури (пшениця, ячмінь, овес, гречка, кукурудза); зернобобові культури (горох, квасоля); олійні культури (ріпак).

Нами було проаналізовано управлінський, виробничо-господарський та фінансовий стан, а також інноваційний потенціал ПП “Харчовик” упродовж останніх трьох років. Було зроблено висновок, що досліджуване підприємство є рентабельним і має відповідний потенціал для розвитку та впровадження інновацій. Проте, для ефективного впровадження інновацій необхідні інвестиції у розвиток плодоовочеконсервного комплексу. Інвестиційна діяльність у сфері плодоовочеконсервного виробництва повинна базуватися на певних фундаментальних принципах, що сприятимуть раціональному виготовленню продукції. Основними принципами інноваційно-інвестиційної діяльності в плодоовочеконсервному виробництві повинні бути: цільовий характер інноваційної та інвестиційної діяльності; диверсифікація джерел інвестування; дотримання принципу безперервного комплексного використання наявних потужностей; узгодженість економічних, екологічних та соціальних цілей інноваційного розвитку (перевагу повинні мати екологічні цілі, тобто збереження, розширене відтворення виробничих ресурсів за умови одночасного задоволення потреб суспільства у якісній та корисній харчовій продукції); державна підтримка та сприяння інвестуванню у консервне виробництво; врахування комплексної

екологоекономічної ефективності інвестування в інновації; збереження біологічного різноманіття та підтримання корисних властивостей продукції.

Доцільними будуть пропозиції зміни асортиментної політики як можливість удосконалення управління інноваційним потенціалом підприємства. Пропонується проект реконструкції частини існуючого приміщення під м'ясокоптильний цех. Реконструкція діючих приміщень передбачає їх суттєве переобладнання, а також об'єктів основного та допоміжного значення, як правило, без розширення наявних будівель і споруд основного призначення, спрямоване на вдосконалення виробництва та підвищення його техніко-економічного рівня. Для цього потрібно придбати коптильно-варочну камеру фірми "REX-POL" вартістю 40000 грн. Впровадження в дію м'ясокоптильного цеху дасть змогу ПП "Харчовик" більш ефективно використовувати основні виробничі фонди та виробничі площі, зменшити питому вагу обладнання, яке не задіяне у процесі виробництва, а також отримати чистий прибуток у сумі 424,002 тис. грн. Це також дасть змогу підприємству зайняти нові сегменти регіонального ринку, отримати додаткові прибутки. Реалізація даного проекту дасть можливість створити додаткові робочі місця (1 особа), тобто присутній соціальний ефект.

Також пропонуємо розробку проекту щодо створення відділу маркетингу у ПП "Харчовик". Структура відділу маркетингу повинна передбачати підбір фахівців з маркетингу належної кваліфікації, розподіл завдань, прав та відповідальності серед працівників маркетингових служб, створення належних умов для ефективної роботи маркетингового персоналу. Проектний річний фонд заробітної плати працівникам пропонованого відділу маркетингу ПП "Харчовик" у 2020 р. становитиме 192,162 тис. грн. Враховуючи, що у 2018 р. чистий дохід досліджуваного підприємства становив 16268 тис. грн., то у зв'язку із реалізацією пропонованого відділу маркетингу ПП "Харчовик" чистий дохід вже у наступному 2020 р. зросте на 5% і становитиме відповідно 17081,4 тис. грн. ($3 \times 1,05$), що підтверджує доцільність впровадження даного заходу.

Також доцільними будуть рекомендації з впровадження оцінювання працівників у діяльності ПП "Харчовик". Оцінювання персоналу сьогодні слід розглядати як невід'ємну підсистему управління персоналом підприємства, яка включає підбір, адаптацію, мотивацію, навчання та розвиток персоналу, роботу з кадровим резервом, а також управління організаційними змінами. Оцінювання персоналу передбачає порівняння певних характеристик людини – професійно-кваліфікаційних, ділових, результуючих з відповідними параметрами (вимогами, еталонами). Вважаємо, що вона має на меті не лише визначення відповідності працівника певним вимогам, але й має розкрити його потенціал і можливості, а також дієві стимули для заохочення. Зокрема запропоновані нові форми комплексного оцінювання персоналу; введені нові коефіцієнти оцінювання якісної роботи персоналу. Відповідно до отриманих даних, у ПП "Харчовик" можна провести вивільнення двох працівників і перевести їх на інші види робіт

або скоротити, оскільки їх кваліфікаційний рівень не відповідає займаним посадам. Це дасть суттєву річну економію по оплаті праці, яка становитиме 57094,2 грн. Запропоновані заходи дозволять значно покращити діючу систему мотивації праці ПП “Харчовик” та підвищити продуктивність праці, ініціативність працівників.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

За результатами дипломної магістерської роботи опубліковано наступні тези:

1. Оксентюк Р. А., Будник І. В., Козій Я. В. Визначення ефективності функціонування національних промислових підприємств з позиції фінансового управління. Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції "Інновації: аспекти управління, виробництва, сфери обслуговування", 28 березня 2019 року. Т.: ПП Паляниця В. А., 2019. С. 58-59.

2. Оксентюк А., Будник І., Козій Я. Інформаційні технології як один з важливих факторів інноваційного розвитку та фінансової стабільності вітчизняних підприємств. Матеріали XXI наукової конференції ТНТУ ім. І. Пулюя, 16-17 травня 2019 року. Секція "Управління та адміністрування, економіка". Т.: ТНТУ, 2019. С. 167-168.

АНОТАЦІЯ

Козій Я. В. Дослідження управління інноваційним потенціалом підприємства, на прикладі ПП “Харчовик” [Рукопис]: дипломна робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 073 “Менеджмент” / Ярослав Васильович Козій; ТНТУ. – Тернопіль: [б. в.], 2019. – 204с.

Магістерська робота: _204_ с., _12_ рис., _38_ табл., _4_ додатків, _108_ літературних джерел.

Метою магістерської роботи є дослідження управління інноваційним потенціалом ПП “Харчовик” на наступні роки, що дасть змогу провести реальне оцінювання управління інноваціями, виробничо-господарської, фінансової, кадрової діяльності підприємства, а також розроблення теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо покращення управління інноваційним потенціалом підприємства.

Об’єктом дослідження є сукупність управлінських, виробничих та фінансових відносин, процесів, що формуються у процесі функціонування ПП “Харчовик”, яке організоване у відповідності з чинним законодавством України, є юридичною особою, займається підприємницькою діяльністю.

Предметом дослідження є управління інноваційним потенціалом ПП “Харчовик”.

Розроблено пропозиції із забезпечення системи управління інноваційним потенціалом ПП “Харчовик”: обґрунтовано пропозиції оновлення технологічного обладнання у ПП “Харчовик”;

запропоновано зміну асортиментної політики за рахунок удосконалення управління інноваційним потенціалом підприємства; рекомендовано розробку проекту щодо створення відділу маркетингу у ПП “Харчовик”. Результати дослідження впроваджено у виробничій діяльності ПП “Харчовик”.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інноваційний процес, , інноваційний розвиток, управління, інноваційна активність, інноваційний потенціал, інноваційний продукт, нововведення, інноваційний менеджмент.

ABSTRACTS

Koziy YV Research of management innovation potential of the enterprise, on the example of PE "Kharchovyk" [Manuscript]: diploma work for obtaining the master's qualification in specialty 073 "Management" / Yaroslav Koziy; TNTU. – Ternopil, 2019 - _204_ p.

Master's work: _204_ p., _12_ fig., _38_ table, _4_ applications, _108_ literary sources.

The purpose of the master's thesis is to study the innovation potential management of PE "Kharchovyk" for the next years, which will allow to carry out a real evaluation of innovation management, production, economic, financial, personnel activity of the enterprise, as well as to develop theoretical provisions and practical recommendations for improving the innovation potential management of the enterprise.

The object of the research is a set of management, production and financial relations, processes that are formed in the course of functioning of PE "Kharchovyk", which is organized in accordance with the current legislation of Ukraine, is a legal entity engaged in business activities.

The subject of the research is the management of the innovative potential of Kharchovyk PE.

Proposals were developed to ensure the innovation potential management system of Kharchovyk PE: proposals for upgrading technological equipment at Kharchovyk PE were substantiated; proposed to change the assortment policy by improving the management of the innovation potential of the enterprise; recommended the development of a project to create a marketing department in PE "Kharchovyk". The results of the study were implemented in the production activity of PE "Kharchovyk".

Keywords: innovation, innovation activity, innovation process, innovation development, management, innovation activity, innovation potential, innovation product, innovations, innovation management.